

Köszöntőbeszéd Tüskés Gábor 70. születésnapjára

Hálás feladat volt a Tüskés Gábor 70. születésnapjára készült ünnepi tanulmánykötet szerkesztése. Hálás feladat, hiszen az ünnepelt az utóbbi három-négy évtized kora újkori, ezen belül kiemelten a 18. századi, a magyar és a világirodalomra, illetve a tágabban vett művelődéstörténetre irányuló kutatásainak meghatározó egyénisége, akit 70. születésnapja alkalmából népes, az országhatárokon jóval túlra is kiterjedő szakmai-baráti közösség köszönt.

Ebből a közösségből számos kollégánk járult hozzá értékes tanulmányokkal Tüskés Gábor köszöntéséhez. Két személyes hangvétellő tisztelgő írás után ötven, friss kutatási eredményeket, érdekes új adatokat, összefüggéseket közreadó írás sorjázik a kötetben, melyek közül kilenc német, egy angol nyelvű. A tanulmányok mindegyike szorosan kapcsolódik az ünnepelt saját kutatási területeihez. A tíz évvel ezelőtti kerek évfordulóra készült *Amicitia* című kötet tartalomjegyzékét ezzel a mostanival összevetve jól kitűnnek a sokrétű, interdiszciplináris tudósi életmű folytonosságai és változásai. Tüskés Gábor fiatal kutatóként kapcsolódott be a Rákóczi-életmű kritikai kiadásának munkálataiba, Hopp Lajos mellett, illetve őt követve pedig a Mikes-kutatásnak is kitüntetett figyelmet szentelt. A részben Knapp Évával közösen végzett kutatások hasznosíthatóságát jól mutatja a kötet Rákóczi–Mikes-fejezete, valamint az a két további Mikes-tanulmány, amelyeket a témák rokonsága miatt más fejezetekbe soroltunk.

Szoros tematikai folytonosságot mutatnak a kegyességi, spirituális, egyházi irodalom, valamint a 18. századi neolatin költészet, a felvilágosodás és a századvég irodalmának körébe tartozó tanulmányok nagy tömbjei. Az *Amicitia*-kötetben is hangsúlyosan szerepeltek világirodalmi témák, ezen belül a germanisztika és a romanisztika tárgyköre. Külön öröm, hogy nagy számban kaptunk írásokat kiváló német, svájci, francia kollégáktól, melyek jó része 16–17. századi humanista és hitvédő forrásokat tárgyal, és számos ponton kapcsolódik magyar szerzők szövegeihez. Igen változatos fejezetet tudunk kialakítani a 19. századi irodalomtörténeti jelenségeket bemutató tanulmányokból. Önálló egységekké álltak össze az útleírások, valamint a könyv- és könyvtártörténet témaköreibe illeszkedő szövegek, melyeknek időrendi és egyéb, tartalmi szempontok alapján másféle csoportosítása is elképzelhető lett volna, jól rezonálnak ugyanis több, más fejezetekbe került témára. Tüskés Gábor kutatási irányainak változatosságát már az eddig felsorolt adatok is jól szemléltetik, és szerencsés módon többen kapcsolódtak az utóbbi tíz év újabb fejleményeihez, így kapott saját fejezetet a tudós társaságok és a szabadkőművesség története. Az ünnepelt munkásságának ismerői jól tudják, hogy figyelme a 20–21. századi irodalom- és tudománytörténetre is kiterjed, erre a vonulatra a kötetben négy írás reflektál.

A kötet több tanulmányában előkerül Esterházy Pál neve. Feltehetően az ő vagy édesapja idejében vették fel a fraknói vár egyik boltozott folyosójáról nyíló ajtó szemöldökgerendájába a következő feliratot: „Hic discursus de praeteritis, praesentibus et futuris”. Ez a jelmondat jól összegzi a kötet változatos anyagának mondanivalóját: a szerzők – miközben alapvetően múltbéli személyekről, szövegekről, jelenségekről beszélnek, jelenünkről és jövőnkről is számos üzenetet fogalmaznak meg. A könyv címlapjára a Béke istennőjének allegorikus ábrázolása került, amely egyszerre utalhat egy beérkezett életszakasz békéjére, és fejezheti ki feltehetően sokunk közös vágyát szűkebb és tágabb otthonunk, hazánk, szakmánk békéje iránt.

Köszönjük a tanulmányok szerzőinek ezt a gazdag és változatos anyagot, amelynek kötetbe szerkesztése izgalmas, örömteli kihívás volt számunkra. Köszönjük a visszajelzéseket azoknak a kollégáknak, akik a *Tabula gratulatorián* fejezik ki tiszteletüket és szeretetüket. Köszönjük Tüskés Gábor családjának, Knapp Évának, Tüskés Annának és Újvári Máténak a szerkesztői munkánkhoz nyújtott segítséget.

Bízom abban, hogy örömmel látod majd, Gábor, áldozatos és alázatos tudományos munkád eredményeinek továbbgondolását. És abban is biztos vagyok, hogy olyan őszinte érdeklődéssel olvasod ezeket a Neked szánt szövegeket, amilyen őszinte szeretettel készítettük őket. Mindent köszönünk, Isten éltesse sokáig!

Lengyel Réka
2025. szeptember 16.